

Naujienu Antroji Dalis

NR. 863

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIII METAI

Dienu skeveldros

I.
J. Kardelio "Nepriklausoma Lietuva" rašo:

"Montrealio Lietuvių Akademikų dialogas su okupuotos Lietuvos lietuviais įvyko gegužės 12 d. Akademinių Sambūrio susirinkime inž. V. Kličiaus namuose. Susirinkimam atsilankė A. Laurinčikas ir profesorius Pažasis. Trumpas dialogas įvyko tarp Dr. H. Nagio ir A. Laurinčiuo. Klausimas sukosi apie eilinio žmogaus gyvenimo sąlygas Lietuvoje ir apie okupuotos Lietuvos žmonių santykius su laisvėje gyvenančiais.

Dialogas bus aprašytas Nepriklausomoje Lietuvoje. Dabar tik pažymėsime, kad bendroji išvada yra tokia: Nesiginčykime, nes jus žinote, ką mes pasakysim ir mes žinom, ką jūs pasakysite".

Ak, aukso tiesa: "jūs žinote" — "mes žinome"!

"Pasikalbėjimas" su Česnavičium, Kubilium, Vladimirovu, Laurinčiku ir kt. Maskvos gubernatoriaus Lietuvoje pareigūnais yra... klaida, regėjimo — girdėjimo, o ypač politinės nuovokos klaida.

II.

Okupanto kontroliuojama spauda yra labiau patikima priemonė kraštui pažinti. Šis ir susitelkime ties ja.

J. Adomonis "Tiesoje" rašo:

"Taikomiosios ir dekoratyvines dailės sekcija sąjungoje gausiausia. Vilniuje ir Kaune jai priklauso daugiau kaip šimtas dailininkų — keramikos, tekstilės, vitražo, freskos, mozaikos, metalo, gintaro meistrai. Didelę jų dalį sudaro jauni dailininkai (dabar Dailės institutą kasmet baigia 15—20 taikomiosios ir monumentaliosios dailės specialistų). Sekcijoje aktyviai dirba ir vadovauja vyresnieji meistrai: prof. L. Strolis (pirmasis sekcijos pirmininkas), Jonas Mikėnas, J. Balčikonis, F. Daukantas ir kiti. Pastaruoju metu vilniečių sekcijai aktyviai vadovauja A. Stoškus, kauniečiams — keramikas Alb. Pivorūnas.

(Sektija) stengiasi greičiau į savo tarpa pritraukti naujai baigusius dailės mokslą, tačiau tai nėra lengva. Praeina daug laiko, kol jauni specialistai nugali rūpesčius dėl buto ir dirbtuvėtelėje. Be šių sąlygų neįmanomas vaisingas kūrybinis darbas, technologinis eksperimentavimas, susijęs su visa eile gamybinių priemonių, kaip degimo krosnys, įžiedimo ir audimo staklės, įvairūs mechanizmai ir

pan. Jeigu mes parodose dar sutinkame efemerškų darbų, tai tik todėl, kad jie dažnai būna padaryti, neturint reikiamų sąlygų. Dirbant vadinamąjį darbą tik prieš parodas, neįmanoma meistriškai sukurti vertingų kūrinių. Antra vertus, jeigu mes sugebame suruošti visą eilę parodų, tai dar labai trūksta darbų loterijoms, eksportui, dovanoms, nes ne visą laiką dailininkai produktyviai dirba, daug laiko iš jų atima tarnybinis darbas, dažniausiai nieko bendra neturintis su specialybe. Pasiūta atvejų, kai gabūs specialistai, ilgesnį laiką nesusidarę atitinkamų sąlygų, persikvalifikuoja į kitą specialybę, mažiau susietą su specialiais įrengimais ir vieta".

III.

Kas gydytojų rūpesčiai? Čia prašoma "Naujienu" Red. perspausdinti iš "Švyturio" Nr. 7 gyd. F. Taunytės str. "Prisiekiu, bet tikėk". Ačiū.

IV.

"Švyturio" Nr. 8 matyti pažįstami mūrai, Vilniaus univ. mūrai ir — 4 vyrai — kalbininkai. Apybraižoj rašoma:

Kalba — tai tautos gyvenimo, jos santykių su kaimynais veidrodys. Štai kodėl tautos kultūros istorija negali išsiversti be lingvistikos, kalbos mokslų. Iš tiesų kalba padeda atkurti istoriją tų tautų, kurios senovėje neturėjo rašto ir nepaliko mums nei kronikų, nei metraščių, nei kitokių rašytinių paminklų. Kas, išskyrus kalbą, mums pasakotų, kad osetinai yra skitų ainiai, o vengrai prie Dunojaus atsibastė iš Pauralės, kad čigonai kilę iš Indijos, o priešistoriniais laikais baltai (mūsų protėviai) gyveno ir gerokai toliau į rytus ir pietus už dabartinių etnografinių savo teritorijos ribų, kad lietuvių ir latvių kalbos atskirą gyvenimą pradėjo VII mūsų eros amžiuje... Antra vertus, kiekviena tauta turėjo ir priešistoriją. Į tuos laikus, į tas amžių glūdumas, kur ir archeologija nepajėgia pažvelgti ir šiek tiek daugiau ką papasakoti, geba prasiskverbti įžvalgus lingvistikos protas."

Tiksliau apie šiuos 4 vyrus:

Ką jie nuveikė! Ką jie atrado! Už ką jiems bus suteiktas garbingas filologijos mokslų daktaro vardas!

Zigmas Zinkevičius parašė "Lietuvių dialektologiją" (lyginamąją tarmių fonetiką ir morfologiją).

Didžiausias Z. Zinkevičiaus nuopelnas yra tas, kad jis per

(Nukelta į 2 psl.)

DALIA BIELIONAITĖ

Grafika

Iš Meno Studijos parodos "69" Meno galerijoje Chicagoje
Nuotrauka V. Noreikos

B. Chomskis ir jo "Gražinos" kritika

Pasinaudodamas atostogų metu, specialiai atvažiavau į Čikagą, kad galėčiau pamatyti "Gražinos" operą. Mačiau ją Kaune, todėl ir čia ėjau į abu spektaklius. Ir koks buvo džiaugsmas pamatyti savąją operą didžiausiose Čikagos teatro rūmuose. Tai buvo tikras lietuviškos operos triumfas. Tik gaila, kad ne visi buvo pripildyta salė antrame spektaklyje. Pradžioje parterio sonai buvo tušti ir tik vėliau prisipildė, kai žmonės iš viršutinių balkonų ir palėpių pradėjo leistis žemyn.

Bet štai gegužės mėn. 27 d. "Drauge" skaitau B. Chomskio parašytą kritiką. Ir kaip nusivyliau. Jei nebūčiau matęs abiejų Gražinų, tai tikrai patikėčiau. Bet mačiau jas abi. Ir jei B. Ch. rašo, kad Kaune 1933 m. po "Gražinos" premjeros "kažkoks plaukas vis dėlto plaukiojo kritikos sriuboje", tai jo kritikos lėkštėje plaukioja ne vienas, bet du plaukai.

Pirmiausia, B. Ch. rašo, kad jis nustebeš, kodėl L. Sukytė sutikusi dainuoti Gražiną, "kurios vaidmuo neatitinka jos balsui". Taip pat ir A. Brazis turėjo dainuoti "ne visai tinkamą jo balsui partiją". Prieš pastatymą visi apie tai tylėjo. Daug kas buvo susirūpinę, kodėl L. Sukytė taip ilgai negalėjo pranešti apie savo sutikimą dainuoti. Pagaliau, kurgi buvo visi operos vadovai ir dirigentai, kurie ruošė operą su netinkamais balsais ir tai svarbiomis rolėmis: Gražinai ir Rimvydai. Nors Gražina trečiame veiksmo (tik pabaigoje mirdama ištaria

keletą žodžių) ir ketvirtame visai nedainuoja, bet Rimvydas turėjo dainuoti visuose keturiuose veiksmuose. Todėl ir kyla klausimas, ar verta dabar kelti spaudoje tokie reikalavimai, kaip balso tinkamumas? Jeigu juos operos vadovai kvietė, tai, matyt, jų balsai ir tiktoms partijoms. Ir tikrai visi žavėjosi L. Sukytės dainavimu ir giliu vaidybinio rolės įsijautimu, užbaigiant pirmąjį veiksmą ir vienintelę Gražinos ariją — "O naktuzė rami!" Tai tikrai buvo jaunos dainininkės talentas ir rimtas pasiruošimas. Juk ir pats B. Ch. rašo: "Sukytės Gražina buvo graži... puikiai atliko lyrinius epizodus, kiekviename žingsnyje buvo jaučiamas jos artistinis talentas..."

Taip pat ir A. Brazis. Neturėjo ilgesnių arijų. Senas karys, ko iš jo buvo galima daugiau reikalauti. Anot B. Ch., "A. Brazio balsas dažnai buvo užliejamas orkestru". Bet tai gal buvo kaltė dirigento, nes "būta vietų, kur lygumo tarp orkestro ir scenos trūko".

Ką B. Ch. turi galvoje sakydamas, kad "kuomet užsidėjo kario šarvus, pražuvo minioj". Jeigu tai liečia ūgį, tai Stankaitytė daugiau pražuvo minioj, nes Sukytė atrodė daug aukštesnė scenoje. Tačiau savo ūgiu abi neprilygsta Liūtaurui — Barui. Todėl parašyti, kad tik viena pražuvo minioj, yra neteisinga. Bendrai kalbant apie miniją, tai ji buvo daugiau pirmame veiksmo. Tiek prigrūsta vy-

(Nukelta į 2 psl.)

B. CHOMSKIS IR JO "GRAŽINOS" KRITIKA

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

ry ir moterų pilna scena, kad net savo sjonais moterys uždengė ne tik status, bet ir Laimutį su jaunuoju bajoru. Tik jau vėliau, kai sugrįžęs Liūtauras visus išvarė iš menės, pasirodo, kad tenai tikrai būta stalių ir net ašocijų.

Tad dėl to "pražuvimo minioje" ar nebus režisierių kaltė, nes kam reikėjo leisti abiem Gražinom vaikščioti tarp karių, jei jodvi buvo mažesnio ūgio ir visai nepanašios į Liūtaurą. Gal jas reikėjo užkelti ant tų lentų, kaip buvo pastatytas vyriausias krivis — Vaznelis. Vaznelis gyvenime yra gana aukšto ūgio

vyras ir jo kelti aukščiau visai nereikėjo. Jis atrodė kaip milžinas prieš kitus, ir visi į jį turėjo žiūrėti pakėlę galvas. Tokie paauskštintoje vietoje gal ir abi Gražinos būtų buvusios aukštesnės ir nepražuvusios tarp karių.

Kur B. Ch. šneka apie įtikinimą, tai reikia pasakyti, kad buvo labai sunku žiūrovus įtikinti. Iki abi Gražinos buvo su puošniomis karališkom sukniomis, puikiais galvos papuošimais — tai kiekviena iš jų buvo miela ir graži Naugarduko kumigaitė. Bet kai abi užsidėjo šarvus — viskas pasikeitė. Ypatin-

gai buvo netinkamas galvos šalmas, kuris iš profilio atrodė kaip paukščio snapas. Tad jodvi su tuo šalmu buvo daugiau panašios į vaikščiojantį tarp kareivių paukščioką, negu į Liūtaurą. Gal tada reikėjo padaryti Liūtaurą jaunesnį. Gal nereikėjo jo taip apželdinti barzda ir ūsais ir padaryti panašų į Rasputiną? Jis galėjo būti daug jaunesnis. Juk ir Vytautas Didysis nenešiojo barzdos ir ūsų.

Tada gal ir tas Gražinų šalmas, kuris neuždengė pusės veido, būtų daugiau įtikinęs žiūrovus. Tiesiog juokinga buvo, kai kareiviai pastebėjo, kad kardą į dešinę šoną pasikabino, bet kaip negalėjo pastebėti, kur dingo jo barzda.

Bendrai paėmus, abi Čikagos Gražinos nebuvo panašios į Kauno Gražiną — Grigaitienę, kuriai J. Karnavičius (anot B. Ch.) tą operą ir parašė. Visi, kas pažino Grigaitienę, gali tai pasakyti. Ji dėl savo aukšto ūgio, stambaus sudėjimo, didelį kojų (sako, kad ji gyvenime nešiojo 42 numerio batus), žinoma, negalėjo pražūti minioje. Tokių kaip Grigaitienė yra reta. Bet ji gyvenime dėl savo ūgio irgi kartais turėdavo rūpesčių. Kai ji dainuodavo su K. Petrausku, tai buvo gerai. Bet kai jai kartais tekdavo vaidinti su žemesnio ūgio artistu, tai meilės scenoje jis turėdavo išeiti, atseit į sodą, o ji tada atidarydavo langą. Bet tai dar ne viskas. Už scenos sargas turėdavo jam pastatyti kėdę, ant kurios jis užsilipęs pro atdarą langą galėdavo pabučiuoti savo mylimąjį. Kartais ir su didele baime, net svyruodamas, kad nenukristų nuo kėdės, arba neparverstų rekoracijos.

Tačiau Čikagos abi Gražinos buvo savotiškai įdomios ir mielos. Šukytė buvo švelnesnė, kaip ir jos drabužiai, atsivežti iš Metropolitan operos, daugiau turinti gilesnių įsijautimų dainavime, stipri vaidyboje. Stankaitytė "sceniškai ne visur išbaigta", anot B. Ch., aštresnio charakterio, sunkesnė kaip ir jos suknia, kurios uodegą kartais turėjo ranka taisyti arba net paspirti koja, kad nesimaišytų. Tad kiekvienas sekė jų judesius ir žavėjosi jų dainavimu. Tik gaila, kad Karnavičius nedavė juodviem daugiau padainuoti keturių veiksmų operoje.

Jeigu jau primesti, tai buvo galima ir kitiems artistams, režisūrai, dekoracijoms, scenos

užgriozdinimui ir kt. Juk Vokėtaičio ir Wicik'o kartais visai nebuvo galima suprasti žodžių. Bet B. Ch., atrodo, nenorėjo apie tai visai užsiminti. Nors sėdėjau parterio vidury, bet tikrai vietomis negalėjau pagauti, ar jie dainavo itališkai, ar lenkiškai, ar lietuviškai, nors dainavo labai gražiai.

Tad baigdamas, tikrai nuširdžią padėką noriu išreikšti visam operos kolektyvui, o ypačingai solistams ir chorui, savo darbu ir pasišventimu sudariusiems progą lietuviškai operai pirmą kartą išvysti Čikagos teatro rūmuose rampos šviesą. O dainininkams dar palinkėčiau neimti per daug į širdį kai kurių kritikų pasisakymus, bet nenustoti ryžtumo ir drąsiai žengti ir toliau savo pasirinkto meno keliu.

P. Stragys

MENO ŽINIOS

NAUJI HORIZONTAI SKULPTŪROJE

DVI PARODOS

Marina City, 300 N. State St., lauko paviljone vyksta North Shore lygos surengta skulptūros paroda, kuri pasibaigs liepos 22 d. Paroda pavadinta "Nauji horizontai skulptūroje".

Antroji didelė skulptūros paroda, pavadinta: "Naujosios gentkartės skulptūra" atidaroma birželio 23 d. Chicagos Meno Institute Morton salėse.

Kaip tapytojai, taip ir skulptoriai avangardinio protektoriatu kontrolėje, atsidavę buvusios skulptūros formų. Nieko neturi bendro su tuo, kas primintų bet kokį realistinį žanrą ar socialinę idėją, nebent metaforišką kūrinio pavadinimą, tarytum turintį komunikaciją su žiūrovu ir autorium. Tatai reiškia galų žmogiškai šilimai ir meno grožiui. Iš geležies laužo, padaromas lydini- mo priemonėmis naujas "laužas" — skulptūra, — naujos įsivaizduotos formos.

"Momentum" — naujojo sąjūdžio inovacijų ir eksperimentų entuziastai nusistatę nieko neimti iš gamtos bei gyvenimiškos realybės. Pasąmonė esanti tikrasis kūrybos šaltinis, nes menas neprivalo ką nors pamėgdžioti, net gamtą tapyboje reprezentuoti. Menas turįs būti žmogaus išradimas. (Ar menas ligi šiol nebuvo žmogaus išradimas? — m. š.) Rene-

(Tėsinys 8-me pusl.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

penkiolika metų sukaupe gausią ir retą dialektologinę medžiagą, ją suklasifikavo, paaiškino, susistemino ir kartografavo (knygoje yra 75 tarmių žemėlapių).

Jonas Palionis aprašė seniausio periodo (XVI—XVII a.) lietuvių literatūrinę kalbą.

Vytautas Mažiulis, žymus balistikas, indoeuropeistas, prūsų kalbos tyrinėtojas, parašė daktarinę disertaciją "Baltų-slavų fleksijos rekonstrukcija".

Jonas Kazlauskas neseniai parašė ir apgynė daktarinę disertaciją "Lietuvių kalbos istorinė gramatika (kirčiavimas, daiktavardis, veiksmazodis)". Išleidus šį mokslo veikalą atskira knyga, tai iš tiesų bus pirmoji lietuvių kalbos istorinė gramatika (morfologija), parašyta lietuviu.

Pagarba vyrams, kurie dirba vardan tos Lietuvos!

V.

Dar grįžtant į darbą ir dailininkus. E. Dainytė rašo:

Rodos, taip gerai pažįstu Vilnių! Ypač vakare, kai po darbo pėsčia einu į namus ir mane lydi miesto šešėliai, sėlinantys iš siaurų, amžių pėdsakus išsaugojusių gatvelių, jaukių kiemų, skverų. Tačiau Dailės muziejuje ekskonuojama paroda "Vilnius dailės kūriniuose" mane gerokai nustebino. Ten aš pamačiau tokį Vilnių, kokio dar nebuvau mačiusi — jį padėjo man išvysti dailininkai.

Mane ypač nudžiugino dvi drobės — V. Kisarauskio "Gatvė vakare" ir A. Švažo "Vakaro nuotaika". Šie paveiksliai vertė

dar ir dar kartą sugrįžti prie jų.

V. Kisarauskio drobėje — siaura, rodos, tiek daug kartų matyta gatvelė. Su ugniniais, žaros nudažytais namų keturkampiais, belangėmis sienomis ir juodais, iš kiemų sėlinančiais šešėliais. Raudoni, juodi, rudi tonai labai lakoniškai ir santūriai, bet iškalingai man pasakojo, koks gražus Vilnius. Rodos, taip ir eitum ta siaura gatvele, pamažu, įsižiūrėdamas į visus tuos vakaro gaisų blyksnius ant sienų ir stogų. Kas gi ten toliau? Iš kurgi pilasi toji deganti šviesa, taip atkakliai kovojanti su šešėliais?

A. Švažo darbe — visai kita nuotaika, sukurta kitos mąstysenos, kitos spalvinės gamos, bet taip pat labai impulsyvi. Čia tamsiai žali, rudi, mėlyni tonai kalba apie nuovargį, ramybę. Kiemo arka, už jos jau tamsu, o čia, šalimais — dar šviesus, žaismingas saulės blyksnis. Ir medžiai. Bet jie jau pavargę, susigūžę, tarsi žmonės po sunkaus darbo, gūrinantieji į namus. Gera žiūrėti į tuos pavargusius medžius, keliaujančius vakare namo...

VI.

"Sandaroj" radau štai šį puikų humoro pavyzdį:

Prie Partijos Namu Vilniuje stovi elgeta. Link išeinančio iš tų namų Sniečkaus jis ištiesia ranką ir prašo išmaldos.

— Čia uždrausta elgetauti, — piktai suriko Snieckus, eikite prie bažnyčios.

— Negaliu, — atsakė elgeta, — esu partietis. J. Cicėnas

Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko universiteto Lietuvių kalbos katedros docentai (iš kairės): J. Palionis, Z. Zinkevičius, V. Mažiulis, J. Kazlauskas.

ANA JAU TO JUNGO!

Šį rašinį priderėtų pradėti Cicerono kalbos prieš Katiliną Romos senate įžangos žodžiais: "Ar dar ilgai, Katilina, išnaudosis mūsų kantrybę?"

Padąžnėjo nusiskundimai, kad liet. visuomenė neskaito ir neremia savosios raštijos. Tačiau nemažiau priekaišto verta ir pati spauda: kartais, skaitant dabartinę grožinę ir kitokią mūsų raštiją, iš tikro reikia didelės kantrybės — taip nerūpestingai viskas paruošiama.

Nekalbant apie atskirą bet kurio liet. laikraščio laidą, vargu dabar surastumėm straipsnį, kur veiksmažodis "jungti" ("įsijungti" ar "apjungti") nebūtų pavartotas bent keletą kartų. Noru "junginėti" dabar mūsų kiai tartum apkerėti.

Tegul kalbininkai aiškina ir sprendžia, ar žodis "jungas" kilęs iš veiksmažodžio "jungti" ar atvirkščiai. Aš čia tik pamėginu nurodyti, kad šito veiksmažodžio mūsų laikraščiuose ir naujai gaminamose knygose nepaprasta gausybė skaitytojui tapo iš tikrųjų sukiai pakeliamu jungu.

Kas pirmutinis tą "junginėjimą" neteisinga prasme panaudojo ir ilgainiui užkrėtė visą mūsų raštiją, tas neapsakomai nusikalto savajai kalbai ir kartu visai lietuvybei!

Nors ir vengdama Naujienose užimti per daug vietos, neiškenčiu neišrinktiavus to beatodairiško "jungimo" bent kelių pavyzdžių. Mūsų apšviestieji ir raštingieji tautiečiai, tur būt, įsispoksoję į "filosofines gelmes" ir "didžiulias problemas" bus visai nepastebėję, į ką jie pavertė savo dvasinės išraiškos priemonę — kalbą. Kartais ir nedideliame gabalėlyje ar pastraipoje tų kerėplišku "junginių" būna net keletas, pav.:

"Pastarasis (veikėjas) tapo išjungtas iš Lietuvos delegacijos ir... Niujorko Tautinės Sąjungos skyrius išjungė jį iš... Yra žinių, kad norima jį išjungti ir iš...". Žmoniskai lietuviškai šnekėdami, šiuo atveju pasakytume: "išbrauktas", "išskirtas" ar "pašalintas" (išmestas).

"Jungimas" dabar vartojamas įvairiomis prasmėmis ir bet kuriomis aplinkybėmis:

1) "Kad visi būtume įgalinti pagal savo pašaukimą, išgales ir sugebėjimą įsijungti į bendrą darbą Amžinojo Gėrio tarnyboje".

2) "Kiekvienam, įsijungusiam į "Grazinos" pastatymą, suteikia tą didžiąją dvasinę jėgą ir t. t."

3) "Vlikas ragina įsijungti į laisvinimo darbą".

4) "Bet nejučiomis ir jo rankos kilo, įsijungdamos bendrą plovimą".

5) "Prie laiško prijungė ir 100 dol. čekį, kuris visam operos personalui yra itin brangi ir maloni dovana...".

6) "Dipl. teisininkas Vyt. X ir gimnazijos mokytoja St. Y... įsijungė į Lietuvių Fondo narių gretas".

7) "Į šią gražią madų parodą įsijungė ir clevelandietės".

8) "Jie važiavo automobiliu

ir kvietė prisijungti, padedant mokėti tik už gazoliną ir "toll" mokesčius."

9) "Jungiu gilią pagarbą" (paširašydamas po žinių pranešimu).

10) "A. Baronas "Trečiosios moters" romane vėl čiuptelėjo žydų geto kūdikio likimą ir įjungė į žydų ir lietuvių šeimų dramą".

"Jungimas" įsibrovė net ir į virtuvės žodyną, į valgių paruošimo sritį:

"Švenčių strucelis (receptas): pradžioje išleisti mieles vasardrungame piene ir prijungti prie mielių ir pieno du puodukus persijotų miltų..." ("Sandara").

Kitas receptas: "Salmon pavidoriniame padaže. Šutinti apt lengvos ugnies penkias minutes svieste žalią papriką, paskui prijungti svogūnus, miltus, druską..." ("Sandara").

Kaip šie du pavyzdžiai, taip ir visi kiti yra išrašyti iš mūsų laikraščių.

Ypač to "junginėjimo" gausu straipsniuose, kur aptariami sukaktuvininkai ar numirę žinomesnieji tautiečiai. Tokia proga rašėjas "jungia" žmogų pirmiausia į kurią organizaciją, paskui į kitą, po to iš eilės į kelias valdybas, kartais į chorą ar valdybos sambūrį, galiausiai į Balfą ar Tautos Fondą. Taip bejunginėdamas, prieina prie pabaigos, kai liga ar mirtis iš visokios veiklos ir iš šio pasaulio žmogų visiškai "išjungia"... Aš čia visai neperdeū ir nesišaipau. Štai pav. neperseniausiai vienas laikraštlininkas taip pranešė: "Visų gerbiamas jėzuitas kun. J. Kubilius kuriam laikui yra išjungtas iš visų darbų (mat, buvo susirgęs).

Mūsų raštingieji dabar tarsi stovėtų prie mygtukų lentos ir juos pagal reikalą nuolat spūščiotų, ką nors "įjungdami" ar "išjungdami" — tartum jie būtų elektros jėgainės ar vandentiekio technikai. Šitokiu būdu mūsų rašto žmonės, tur būt, nori pavaizduoti šių laikų technologijos pažangą?

Gyvojoj žmonių kalboje Lietuvoje tokia žodžio "jungti" vartoseną visai buvo svetima. Būdavę sakoma: prie darbo prisidėjo, atėjo talkon, prie bendrosios veiklos pritapo; į kalbą įsikišo, įsiterpė; į draugiją ar organizaciją įstojo ar įsirašė; į gimnaziją ar universitetą įstėjo; į kariuomenę išėjo ir t. t. O grožinė raštija susirasdavo dar ir vaizdingesnių žodžių ar posakių. Tartum iš mūsų turtinigos žodingos kalbos būtų stauga pašalintos visos kitos išraiškos galimybės, visiems reiškiniam aptarti dabar likome tik su tuo vieninteliu veiksmažodžiu "jungti". Neprikl. Lietuvos laikmečiu šis veiksmažodis dažniausiai buvo vartojamas tik dviem atvejais: įjungti elektrą ar radijo priimtuvą. Bet ir čia kaimo žmonės dažniausiai sakydavo: užžibink šviesą (elektrą), atsuk (arba užsuk) radiją. Čia nešneku apie mokslo sritis, kur pavadinimai (terminai)

daugiausia išsiverčiami iš kitų kalbų.

Tarkime, kad dabar mūsų taip pamėgtasis "junginėjimas" visų kalbininkų nutarimu ir palaikymu ir būtų visuotinai pripažintas visais atvejais tinkamiausiu vartoti — jau vien bešaukis jo kiekviename žingsny kartojimas darosi neapkenčiamai grasiu, tikra nuobodžių pasaka. To paties žodžio nuolatinis visur kaišiojimas kenkia rašinio stiliui, painioja mintį, temdo ir pačią prasmę. Neiškenčiame nesišaipę, kai mokytojas, profesorius ar šiaip paskaitininkas kokį nors savo ištyžtą priežodį ar posakį be atvangos apsvartydamas mala.

Daroma didžiausia žala, kai įsikandę nuolat vartojam vieną ir tą patį žodį vieton kelių, lygiai tam pačiam reikalui gerų. Šiuos tada iš savos kalbos ir vartosenos išstumiam, lyg jie būtų pasmerkti ir mums visai neberekalingi, iš mados išėję ar visai ne savastimi laikomi. Nevartojami, jie, aišku, užsimiršta. O vaikams ir apskritai jaunimui tie žodžiai ir jų reikšmė bus visai nežinomi, nes negirdėti — juk ir jiems per ilgą laiką įsikals sąmonėn tas nepakeičiamas "junginėjimas".

Ką dabar šeštadieninėse mokyklose padės tos kad ir vad. "moderniosios" mokslo priemonės, jei mes patys lietuvių kalbos žodyną, kaip įmanydami, susinam, siauriam ir grūdame į ožio ragą! Prisimena "žydės" operos arija, kur tenoras dainuoja: "Aš pats tave mirtin skiriu!" Mes patys savąją kalbą, kaip tą operinę Rachele, atiduodame pražūčiai!

Atsisakant visos eilės savų liet. žodžių, iš vienos pusės vyksta kalbos suprastinimas ir apkarpymas, o iš kitos — kalba "turtinama" skoliniais, svetimais žodžiais nuolat kaišiojant savųjų vieton.

Kas bepatikės kartais prasi-veržiančiomis mūsų pačių savi-gyromis, kad lietuvių kalba esanti turtinga, žodinga ir gra-

ži, jei žodžiu ir raštu kasdien įrodinėjame atvirkščią tiesą?!

Kas patikės plepalais apie mums kenkiantį konformizmą, jei visi, kas tik gyvas ir raštingas, šitaip visą gyvenimą ir toliau "junginės"? — ar reikia dar labiau mūsų sąmonę temdančio, o liet. raštiją žlugdančio vienodumo? Kodėl to meno naujumo ir šviežumo troškuly nepasireiškia mūsų rašytine ir žodine kūryba: kodėl ji suka kalbos darymo ir skurdinimo linkme?

Jei atsimename graikų "dialogus" ir "simpoziumus", kodėl užsimerkiame ir užsičiupiamie prieš dar tik vakar vartotus savuosius gerus ir gražius žodžius? Reiškia: nesiekiame jokios kalbinės atgajos, o užsispyrę sėdam ant visai jau baigiančio nugaišti kuino ir dedamės joją zovada...

(Bus daugiau)

DU KART DU KIEK BUS?

Vengrijoje suimtas vienas profesorius, kurs ginčijo, kad dukart du nėra šeši. Pagaliau, prasidėjus Kadaro "atadrėkiui", profesorius paleidžiamas ir jį paleisdamas kalėjimo viršininkas džiugiai pranešė: "Pons drauge profesoriau, tamtos pasirodo buvo teisybė: dukart du yra penki!"

"O, ne", užsispyrė profesorius. "Dukart du yra keturi!"

"Ale, drauge", maldaute maldauja viršininkas, "būkite išmintingas! O gal vėl norite, kad dukart du būtų šeši?"

NESKUBU Į OPERĄ

Ponas su ponute ruošiasi į "Grazinos" premjerą. Nesulaukdamas, kuomet ponutė baigs puoštis, ponas truputėlį nebekant triai:

"Mieliausiaj, jei nepaskubėsi, mes tikrai į operą pavėluosime!"

"Dėlo gali visiškai nesirūpinti, mieliasiasis", raminančiai atsakė ponutė. "Aš operos vadovybei paskambinau, kad gali pradėti mudums nelaukę!"

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, norįs pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaičio paruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti netolimą Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymo laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiausiai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaičio knyga galima gauti "Naujienose" darbo valandomis. Kas negali užėti "Naujienas", tai prašomas persiųsti \$1.50 čekį arba Money Orderį, pridėnant 20 c. persiuntimui paštu, tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Gavę pinigus, tuojau knygą pasiūsimė.

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis bus pasiūstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

P. VENCLOVA

TRYS BIRŽELIAI

Laisvės Birželis

Peržydėjo sodai ir alyvos. Po pavasarinį darbymečių kaimuose atpūtis. Apkaupinėjamos bulvės, raviniai daržai ir ruošiamasi šienapiūtei. Skamba dalgiai prieklėty ir kaukšiais laisomi grėbliai. Tuoj vėl ateis karštos dienos... Moterys daržuose, gėlių darželiuose ar staklėse skambina aštuonyčius.

Rytas. Pro ūką kyla saulė. Bus karšta diena. Vyturiai jau pro aušrą lirlina savo skudučius. Sode gegutė pasveikino užėjusią saulę. Pavasaris pilname įsibėgėjime. Jis ir ateinanti vasara pasitinkami ištiestomis rankomis...

Iš mokyklų į gatves pabiro mokiniai. Kaip ir tiems pavasario dainiams — krykštavimams ir džiaugsmui nėra galo. Kaip kas pasilieka miestuose, bet dauguma į kaimą. Į kaimą ten, kur laukia tokia miela ir rūpestinga išsiilgusi mama, sesutės, broliai, kaimynų jaunimas, žaliuojanti laukai, milijonai giedorių paukščių, visokių žiogų ir putelių vasarojuose. Na ir Murzius kieme iš džiaugsmo šokinės, apsikabins, vyzgins uodega ir unks lyg norėdamas pasakyti: — Sveikas! Kaip linksma, kad jau sugrįžai. Matai čia jau vasara...

O miestai. Et koki ten miestai. Jus geriau tikty pavadinti kurortais. Kad ir didžiausias to laiko miestas Kaunas. Kaip pasakoj paskendęs žaliuojančių ir žydinčių sodelių krantuose. Slėnyje plaukia sklindinas vandens Nemunas. Tyras, net akmenėlius jo dugne gali suskaičiuoti. Net ties viduriu miesto puikūs gelsvo smėlio papludymiai, o apylinkės skęsta saulėtų pušynų pavėsiuose.

Ak, tie pušynai!.. Aukštoji Panemunė, Kleboniškis, Kulautuva, Kačerginė, Karmėlava lyg vainiku apsupusi Kauną — didmiestį. Ten vasarą nuklydęs pilna krūtine kvėpuok pušų nektarą ir klausykis volungių ulbėjimo. Paeik Nemuno ar Neries link ir ten karklynuose išgirsi tūkstanties lakštingalų koncertus.

Bet nieko nepadarysi. Miestas lieka miestu. Jo gyventojai irgi dairosi kur išsmukti, atsikvėpti, prasiblaivyti. Vieniems rūpi medum ir skilandžiu kvėpiantis kaimas, kitiems A. Panemunė, Birštonas, ar romantiškoji Palanga, su skarotais pušynais ir ošiančia Baltija. Taip, tai buvo knygnešių išsvajotas, savanorių iškovotas Laisvės Birželis.

Nerimo Birželis

Nužydėjo sodai kaip ir kitais birželiais. Ir mokiniai išvažinėja iš miestų, ir vyturiai lirlina dangaus skliautuose, ir Nemunas plaukia kaip plaukęs, bet širdyje kažkaip neramu. Žinome, kad maskoliai jau įkėlė koją į mūsų žemę. Mažai kas kalba apie atostogas. Dirbamas darbas nesiseka — krinta

iš rankų. Eina visoki gandai. Ant visos šalies pakibęs grėsmingas klaustukas — kas bus?

Artinantis birželio viduriui nerimas didėja. Sklinda vis neramesnės žinios apie iš Maskvos diriguojamas provokacijas. Žmonės prisėdę prie radijų, gatvėse gauda laikraščius ir nuolat pasirodančias extra telegramas. Atrodo, kad po kiekvienos žinios vis tirščiau iš rytų niauksi krūvini raudoni debesys...

Apie antrą valandą mūsų šeima ir pas mus tuomet gyvenęs dėdė prie stalo susėdome pietų. Per radiją išgirdome, kad rusų armija peržengė Lietuvos sieną. Visi nustojome valgę ir išsigandusiais veidais, tylėdami vieni į kitus žvalgėmės. "Sudie, laisve", — pagaliau pirmas ištare dėdė. Pro atdarus langus pasigirdo motorų ūžimas ir žvangantis geležies tratėjimas. Nuėjome pasižvalgyti į Savanorių Prospektą. Prospektu rieda voros klerkiančių tankų ir sunkvežimių, prigrūstų žemės spalvos rūbais ir veidais mongolų. Būreliai žmonių stebi, kaip klaikiai laidojama laisvė. Dauguma moterų ir net vyrų šluostosi ašaras. Šen ten šmaikščiai maišosi ne lietuvių tautybės visokių valkatėlių, daugumoje jaunų vyrų ir įtartinos išvaizdos merginų. Kartas nuo karto, lietuviams svetima tarsena jie šaukia: — Uhra khrasnaja arhmija!.. Viena iškliūsi mergina, su gėlių sauja, saukdama veržiasi prie tanko. Tankas suklerkia ir užspringsta. Tokių užspringusių tankų buvo pilnos paplentės ir gatvių pašaliai.

Lietuviškas jaunimas, daugumoj studentai, mėgina juokauti.

— Na ir tankai tos "nenugalimosios". Su kastuvu gali nukirsti.

— Ko čia grūdiesi, panele, — kitas kreipiasi į gesistumiančią kumpanosę merginą. — Gal tą utelėtą mongolą jau spėjai išimylėti?

— Dhoigas užsimk buhrną. Uhra khrasnaja arhmija! — šaukia visais plaučiais.

Pavakare ėjau į gelžkelių stotį, norėdamas į kaimą pas tėvus išlydėti vieną mergaitę. Pilnas miestas purvyno spalvos kareivių. Klerkia tankai ir visoki motorvežimiai. Gatvėmis ir prie įstaigų vaikščioja durtuvus ant šautuvų užsimovę svetimi kareiviai. Stotis irgi apsupta tokių pat durtuvuotų kareivių. Į stotį nieko neįleidžia. Tai šen, tai ten matosi praslenkant nusiimusių žmonių. Kaip kur matosi ir verkiančių. Kaip kur pasimaišo ir entuziastiškai nusiteikusių ne lietuviško elemento. Nors ir negausios, bet iš visų plyšių išlindo raudonos žiurkės.

Tiesiog galva sprogsta nuo ūžimo. Dideli juodi lėktuvai ant miesto ūžia dieną ir naktį. Atrodo, kad didžioji pavergtų tautų imperija meta visą savo galybę. Gal ji bijo, kad mažoji lietuvių tauta jiems neduotų tokio sprikto į nosį, kokį neseniai

BARBORA MORKŪNIENE

Portretas (tapyba)

Iš Meno Studijos parodos "69" Meno galerijoje Chicagoje

Nuotrauka V. Noreikos

buvo gavę belendantį Suomiją.

Ištaigose atsirado naujų viršininkų. Darbas supainiotas, nesklandus, nervingas. Įstaigų tarnautojai ir fabriku darbininkai nuolat, ypač laisvalaikiais, varomi į gatves demonstruoti, arba į sales mitingams. Pilami pračiai šmeižtai ir lig tol negirdėtas melas.

Iš gatvių, darboviečių ir namų dingsta vienas po kito žmonės. Dingsta tyliai, be triukšmo. Apie tai ir kalbama tyliai, tik su gerai pažįstamais. Prie krautuvų atsirado eilės. Žmonių veiduose šypseną uždengė rūpesčio šešėliai. Birželis žengia į karštą, nežinomą vasarą...

Siaubo Birželis

Nutilo dainos kaimuose ir juokas namuose. Ūkininkai buvo apkaltinti, kam jie iš tėvų ir protėvių paveldėtą žemę nuo vaikystės laistė savo prakaitu; savanoriai — kam prieš 20 metų kovojo vydami lauk iš savo krašto atėjūnus; o visi lietuviai — kam per visą nepriklausomybės laikotarpį dirbo savo kraš-

tui ir savo žmonėms, kam jų krūtinėje dar plaka lietuviška širdis.

Praėjo metai. Tautos gyvenime rodos nedaug. Bet kaip daug aplinkui per tą laiką viskas pasikeitė. Kiek daug šeimų jau neteko savo tėvų, brolių, vyrų ar kitų artimųjų. Kiekvienas lietuvis jautė į save atkreiptas enkavedisto akis ir šautuvo durklą. Sklido visokių gandų. Kaip kas kalbėjo apie karą tarp rusų ir vokiečių, bet daug kas tuo netikėjo, prisimindami grobiamų tautų "krauju sucementuotą" tarp Hitlerio ir Maskvos draugystę.

Dienos ir vakarai kvėpėjo vasara, bet sieloje buvo niūru. Kaip kas rengėsi važiuoti į kaimus atostogų. Daugiau ir nebuvu kur važiuoti, nes visur buvo pilna maskolių. Bet kaimuose irgi tas pat nerimas. Ir soduose paskendusiose sodybose vyko tas pat teroras. Nuo darbų pūslėtom rankom ūkininkai, visokių komunistinių valkatų buvo keikiami buožėmis.

Tyliais, šviesiais birželio vakarais (Pabaiga 5 psl.)

KODĖL KUMSKIS PRALAIMĖJO?

Šis klausimas rūpi kiekvienam lietuviui. Giliąsias pralaimėjimo priežastis rasite aprašytas Dr. K. SIDLAUSKO knygoje AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA. 102 psl. Kaina \$1.50. Dr. Sidlauskos knygą galima gauti NAUJIENOSE. Knyga bus išsiųsta, jei atsiųsite čekį arba Money Orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

Dešimts ar daugiau egzempliorių užsisakiusiems platintojams duodama nuolaida.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

TRYS BIRŽELIAI

(Atkelta iš 1-19 psl.)

karais daug kas namuose šnekučiuodavosi nedegdami šviesos. Ypač ir dėl to, kad buvo įsakytą langus laikyti visai užtemdytus. Naktys buvo tylios, bet gaubiamos nerimo. Niekas nežinojo, kada ir kas gali prie durų pasibelsti. Vieną tokį tylų birželio rytą, vos brėsko rytmečio aušra, įkyriai sučiurškė durų skambutis. Kas čia!.. Visa šeima sujudom. Per išorinių durų stiklą pamaciau stovintį kumpanosį jauną vyrą. Senamiesčio vertelgų tarpe jis paprašė atidaryti duris, nes jis norįs užėiti į antrojo aukšto butą. Jam pasiūliau spausti antro aukšto skambutį. Besikalbant iš už kampo išoko 3 ginkluoti enkavedistai ir rusiškai įsakė atidaryti duris. Ten gyveno tik vienas Jonas, kurio tuo metu nebuvo namie. Enkavedistai išlandė visus kampus, bet nieko neradę išėjo. Netrukus pamatėme jį pareinantį ir įspėjome apie gresiantį pavojų. Jis dar užėjo į kambarį ir tuoj dingo.

Apie miegą jau niekas negalvojome. Išėjau pasidairyti į gatvę. Prie daugelio namų stovėjo sunkeviziai; aplinkui sukūnosi ginkluoti enkavedistai ir į sunkvežimius varė žmones. Girdėjosi moterų raudos ir vaikų verkimas. Pro šalį jau pravažiudavo sunkvežimiai pakrauti nusigandusių žmonių. Buvo baisu ir neramu. Prašvitus visa šeima išėjome į mokyklą. Sunkvežimiai vis dar riedėjo stoties link. Viename pamatėme bendradarbį Stasį su žmona ir mažamečiais vaikais. Vakare sugrįžę sužinojome, kad enkavedistai dar pora kartų buvo atvažiuavę. Dar ir ant rytojaus vienas kitas sunkvežimis pravažiudavo su verkiančiais žmonėmis.

Skldo gandai, kad po kelių dienų prasidės dar didesnis žmonių trėmimas nežinon. Žmonės buvo apimti siaubo. Daug kas tvirtino, kad greit prasidės karas. Karo visi laukė, kaip vienintelio išsigelbėjimo. Susiorientavimui padėtyje nutariau nueiti pasikalbėti pas Cvirką. Buvusiuose Vailokaičio namuose jį radau truputį nervingą. Vos passiveikinus jis mane pirmas paklausė, ar manęs neišvežė? Aš jį jo klausimą paklausiau:

— Sakyk, Petrai, kas čia darosi? Nežinia kaip ir elgtis, — slėptis ar ruoštis nežinomai kelionei?..

— Velniai čia žino, — nervingai atsakė Petras. — Gal karas bus ar kas? Gal nori apsivalyti nuo pavojingo elemento?...

— Bet matai ką veža. Argi moterys, vaikai ir nukaršę seniai yra kuo pavojingi... —

— Et velniai žino! Va išvežė Krėvės seserį, Gričių. Mes čia rašytojų draugija darėme žygių juos iš transporto išimti, bet nieko nepadėjo.

Pažvelgęs pro langą į gatvę pakartojo vėl tuos pačius vel-

Br. Kviklys ruošia ketvirtą siurprizą

Teko patirti, net truputį pamatyti jau baigiamą MCSŲ LIETUVOS IV-jį tomą, skirtą Žemaičių Žemei ir Prūsų Lietuvai. Autorius ką tik baigęs skaityti keletą lankų atsiųstos korektūros bendrosios informacijos apie Žemaičius ir Telsių miestą su apskričiu. Atrodo, kad tomas bus ypač įspūdingas ir medžiagos bei iliustracijų įvairumu, turtingumu ir atlikimu. Sakoma, kad apetitas ateina bevalgant, o meistriskumas bedirbant.

Kaip opera ne opera be overtiūros, taip Mūsų Lietuvo nebūtų buvusi mūsų Lietuva be bendros įžangos prieš pradėdant paskirų vietovių aprašymus. Laimė, Bronius Kviklys yra tokių overtiūrų meistras. Pavyzdžiui, pirmajame tome prieš pradėdant dalį apie **Vilniaus Miestą**, ištisi 78 puslapiai yra bendrų aprašymų apie geografinę Lietuvos padėtį, sienas, žemės paviršių, upes, ežerus, klimatą, žemės turtus, miškus, gyvūniją, archeologiją, gyventojus, istoriją (Lietuva amžių būvyje) su daugybe žemėlapių ir turtinga bibliografija. Panašiai yra prieš kiekvieną Lietuvos dalį pradėdant. Tas pats yra pradėdant IV-jį tomą apie Žemaičių žemę, kur pateiktas labai išsamus, platus ir įvairus žė-

nius ir į mane kreipdamasis sako:

— Va, ir vėl vieną varo...

Pro langą pamaciau jau įprastą vaizdą. Viduriu gatvės varomas vienplaukis, juodu kostiumu, apie 35 metų vyras. Jo rankos sudėtos už nugaros. Priekyje jo ir užnugaryje buvo du enkavedistai. Jie ant rankų lankė užmaitais durtuvais šautuvus. Iš puošnių Vailokaičio namų išėjau su dar didesniu nerimu širdyje.

Dienos buvo šiltos ir net karštos. Prasidedanti vasara buvo paskendusį žalume ir žieduose, bet kraštą buvo apgaubęs siaubas. Susikaupusius juodus nerimo debesis prasklaidė už savaitės pasigirdę pirmieji karo griausmai... Būna ir taip, kad žmonės net karo laukia...

Mano atmintyje pasiliko visam gyvenimui dar ir ketvirtas birželis. Prieš 19 metų birželio vidury, mus išvargusius, benamius pasveikino Amerikos krante stovinti Laisvės Statula. Tą birželio dieną su savo žmona ir dukrele pirmą kartą atsi stojome ant laisve alsuojančios Amerikos žemės. Po griuvėsiais virtusios Europos, Amerika mus stebino, bet kartu ir baugino: kaip gyvensime ir kur prisiglausime... Nors laisvė žmonėms atidaro visus kelius, bet per visą laiką nebuvo nė vienos valandos, kad mintimis nesugrįžčiau į pavergtą tėvynę. Ji ir sapnuose dažnai aplanko: tai kruvina kenčianti, tai laisva, laiminga, saulės spinduliuose žydinti... Tokia Lietuva yra kiekvieno jos laisve besisielojančio lietuvio širdyje...

ALDONA LABOKIENĖ-VALIS

Iš Meno Studijos parodos "69" Meno galerijoje Chicagoje
Nuotrauka V. Noreikos

maitijos istorijos aprašymas ir visa eilė kitų svarbių informacijų, o toms surinkti Kviklys yra nepalyginamas meistras. Suprantama, kad ir Žemaičių sunki dalis būnant Lietuvos bu-

feriu prieš plėšriausiąjį priešą — Kryžiuočių ordiną plačiai pavizduota. Ir iliustracijų gausumu šis tomas bene "sumuš" visus ligšiolinius, nes autorius juo toliau, juo daugiau įsigijo nuoširdžių talkininkų, kurie vis daugiau ir vis geresnės medžiagos jam atsiunčia. Tiek Bronius prasitarė, kad tomas bus "nemažesnis, o gal truputį net didesnis" kaip pirmieji trys! Labai neilgai teks laukti, dėlto jau iš anksto galima sveikinti autorių ir leidėją, ištesėjusius tokį monumentalinį veikalą, kurs turėtų puošti kiekvieno skaityto mokačio ir savo tautą bei jos žemę mylinčio lietuvio knygų lentyną ir stalą.

Kilo mintis, kuri Broniui Kvikliui pakuždėta: o, kad taip dar penktąjį tomą? Specialiai apie istorinę ir proistorinę epinę ir mitologinę Lietuvą, kuriai palaidos medžiagos pasavuosius ir svetimuosius daug yra. Keturių didžiulių tomų milžiniško darbo autorius visiškai rimtai atsakė: "Labai galimas daiktas!" J. Pr.

GIEDRĖ MARIJA ŽUMBAKIENĖ gyvenanti 6849 South Washtenaw, Chicago, Ill., gavo Illinois Lietuvių Prekybos Rūmų stipendiją mokslui tęsti. Žumbakienė yra baigusi Harper aukštesniąją mokyklą ir St. Xavier kolegijoje gavusi bakalaurų laipsnį meno srityje. Žumbakienė yra menininkė. Ji nori įstoti į Chicagos Meno Instituta ir ten gauti magistro laipsnį. Prekybos Rūmų stipendija jai bus naudinga.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Cosmos Parcels Express Corporation PRISIJUNGUSI PRIE PODAROGIFTS, INC.

★

PRIIMA LIETUVOJE GYVENANTIEMS GIMINĖMS UŽSAKYMUS BUTŲ, O TAIP PAT, SOVIETŲ GAMYBOS PREKIŲ: — AUTOMOBILIŲ, ŠALDYTUVŲ, TELEVIZIJOS APARATŲ, SKALBIAMŲ MAŠINŲ, PRODUKTŲ IR T. T.

★

INFORMACIJŲ IR NEMOKAMŲ KATALOGŲ GALITE GAUTI VYRIAUSIOJE ĮSTAIGOJE ARBA VISUOSE MCSŲ SKYRIUOSE.

Cosmos Parcels Express Corporation
45 West 45th Street, New York, N. Y. 10036
Tel. CI 5-7905

KAS MOTERIMS YRA VYRAI?

(Humoreskos vietoj)

Perskaite antrašte, be abejo nes, daug kas iš vyrų, žinoma, ir iš moterų — pasakysite: "Įdomus klausimas — įdomus... Bet, iš tikrųjų, kas gi, jų manytų, yra vyrai?"

Žemiau — seks atsakymai ir tai, pasakysiu, ne mano, bet kitų surinkti. Torontiškas nuolatinis "Daily Star" kolumnistas, Gary Lautens, jam parašius kolumną apie tai, kas atsakytų klausimą: "Kas vyrams yra žmonos?" gavęs ypatingai daug atsakymų ir pasisakymų — kas gi žmonos yra jų akyse? O žmonos, atsirevanšuodamos, pasisakė ir kas, jų akimis žiūrint, yra vyrai? Pere Allen, naudodamasis kolumna "phone-in show" per CHML, taip pat gavęs per 300 definicijų, kas gi yra, taip vadinamas, tas žmonos vyras? Ir štai, truputis surinktų duomenų, kuriuos dėsto priešingoji (vyrams) lytis.

— Vyras yra toks sutvėrimas, kuris, nors turėdamas tris specialiai voniai skirtus aprėdus ir plius — dar tris poras pižamų — apie namus sukiniėjasi rytais tik apatiniuose baltiniuose.

— Vyrų skaitytinas tas, kuris, dalindamasis dviguba lova su žmona, galvoja, jog jam priklausanči pusė lovos — prasi-dedanti viduryje lovos...

— Vyrų skaitytinas ir tas sutvėrimas, kuris mažutį golfo sviedinėlį gali pastumti taip toli (net apie trejetą mylių) ir pataikyti į mažą skylę, bet... jis negali pataikinti krintančių cigaretės pelenų į stovincią šalia jo peleninę...

— Vadintinas vyrų ir tas, kuris specialiai valgo su česnakais sumuštinčius tada, kada lankosi vadinamoji jo uošvė, o tavo — molina...

— Ir tas gi vyras, kuris praleidžia daug pinigų, eidamas pas muzikos mokytoją (nors nieko neįmoksta) — tai jis pats, bet savo vaikams — griežtai draudžia praktikuotis pianinu, kai jis namie, nes jie... kelią didelį triukšmą...

— Vyras ir tas, kuris... kabina savo drabužius ne ant sienos ar spinton, bet... ant grindų.

— Vyras dargi tas, kuris turi aštuonerius gražiai išplautus ir suprosytus marškinius, o kai reikia vienu užsivilkti, jis eina į rūšį ir iš ten pasiima... dvi savaites dėvėtus marškinius...

— Vyras ir tas, kuris sakosi naudojantis "konstruktyvų kritizma" prieš savo žmoną, o žmona sako, kad jis piauna ją tais žodžiais, tarytum piūkliu...

— Vyras ir tas, kuris sako, kad jo motinos valgių gaminimas — tūkstantį kartų geresnis, negu žmonos...

— Vyras ir tas, kuris žmonai niekad nepasisako, kada ir kur jis "nuskrečino" savo automobilį.

Vyras dar ir tas, kuris YMCA

patalpose kilnoja sunkiausius svorius ir rungiaisi su kitais čempionais, bet niekaip nepajėgia panešti iš krautuvės žmonos "shopping bag", ypač viešoj vietoj...

— Vyras ir tas, kuris leidžia savo šeimai žiūrėti televizijoje kokią tik ji nori programą, su sąlyga, kad tai būtų sporto numeriai, šnipų istorijos arba bū-tų rodomos pagarsėjusios leidės ir jų gražios kojos...

— Vyras ir tas, kuris galvoja, jog už būčinį — jam žmona privalo viską atleisti...

— Vyras ir tas, kuris duoda žmonai 10 minučių laiką pasiruošti pietums, tardamas, kad jis atsivedas kartu pietauti ir savo darbovietės "bosą"...

— Vyras ir tas, kuris galvoja, jog kiemelyje žolė — visad reikiamo ilgumo, pakol žmona, nebeapsikentusi, pati žolę nu-piauna...

— Pobūvių metu — vyras visuomet pavargęs su žmona pašokti, pakol prie jo prisistato kokia nors jauniklė, iš jų pačių "ofiso"...

— Vyras yra ir tas, kuris vakarienės metu suvalgo patiekalų, bendrojo sumoj, turinčių apie 12.000 kalorijų, o kai geria kavą — pasisaldo ją sacharinu, mat, cukrus — perdaug tukina...

— Vyras yra ir tas, kuris nori, kad jo žmona jį taip gerbtų ir prieš visus kaimynus dėtųsi, kad jos vyras uždirba metams 50.000 dolerių, tuo tarpu — kai jis tik 5.000 uždirba...

— Vyras dargi ir tas, kuris kviečia žmoną palyti golfą tada, kai... lauke sniega ar lyja.

— Vyras ir tas, kuris savo žodyne geriau moka angliskai tris žodžius: "I'm too tired". Lietuviškai būtų — "Aš per daug pavargęs"...

— Vyras yra ir tas, kuris, su žmona nuėjęs į maisto krautu-vę, pats pripildo vežimėlį pirmarūšiais maisto produktais, o paskui — barasi, kad žmona — per daug išlaidi. Per daug iš-leidžianti maistui...

— Vyras ir tas, kuris pats "kvitina" rūkęs ir cigarečių ne-beperka, o jas skolinasi — iš ko? Iš žmonos...

— Vyras ir tas, kuris sakosi, jog jo akys — "perfect", bet kai panorsta paskaityti laikraštį — akinius pasiskolina iš žmonos...

— Vyras yra ir tas, kuris po vestuvių (net šešis mėnesius) skutasi barzdą kas vakarą, o vėliau (jau visą gyvenimą) — tik savaitgaliais...

— Vyras yra ir tas, kuris, visą naktį knarkęs, nedavė jums miego, o ryte — stebisi, kodėl tu tokia išbalusi...

— Vyras ir tas, kuris niekad neatsimena žmonos ir vaikų gimtadienių, bet jis puikiausiai

atsimena net 178 futbolo ko-mandų rungtynių schemą...

— Vyras ir tas, kuris kryžia-vojasi, jog jis nieko nenorijs gauti savo gimtadienio proga, bet kai tą dieną jam paduodi tik linkėjimų kortelę — jis susi-raukia taip, tarytum "devynios pėtnyčios"...

— Vyras yra ir tas, kuris ža-da išvalyti rūšį "basement" ir vis — "tik rytoj"...

— Vyras yra ir tas, kuris la-bai nori, kad jo žmona sakytų, jog jo pakaušis — neplikas, nežiūrint, kad jis ir šviestu, ta-rytum mėnulis...

— Vyras yra ir tas, kuris dėl "fishing trip" gali atsikelti 3 val. ryto, o į darbą — sunku jį išjudinti ir 8-tai valandai...

— Vyras yra ir tas, kuris daž-nai serga "sloga" ir tikisi, kad geriausi vaistai nuo slogos — yra karštas romas...

— Pagaliau, vyras yra tas su-tvėrimas, kuris vienintelis — ką daro? Myli jus, kaip žmo-ną...

Tad, va kaip matote, vyrų apibūdinimo definicijos moterų lūpose pakankamai įtikinančios...

AŠAROS BE GALO

Dažnai mergaitės lieja ašaras, kad negali gauti to vyro, kurio nori, ir paskui lieja ašaras, kad gavo.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ZMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNEŠPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ISTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	250 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 MARCELLUS ST.	—	475-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVENUE	—	381-8997

IŠ PRAEITIES

Aušrą J. Šliupui (1861–1944) redaguojant

Dabar turime daug ginčų, nesusipratimų, galvosūkių. Kiekvieno darbo pradžia* susilaukia visokeriopų abejonių, įtarinėjimų. Kitus tas erzelis tiek paveldėjęs, jog jie moja ranka ir pasišalina iš savo visuomenės. Iš-eivijoj lengva save tarp kitų paslėpti. Sunkiau kilmę negrams. Jų odos spalva juos išduoda. Nors čiabuviai negrai išsivadėjo savo kalbos, savo papročių bei pareities, o vienok jiems nesiseka su kitais sutapti, nepaisant į visus jų norus ir "pasiaukojimus". Mūsų tautiečiams, pakilusiems savo kilmės ir praecities išsivadėti, yra lengva — iškraipai savo vardą, pakeiti pavardę, ir gali didžiūotis esąs jau kitatautis.

Ir nesunku save pateisinti, kad nuo savų pabėgai dėl vienybės nebuvimo. Kiti prikašioja, kad praecity taip nebuvę. Tauta buvusi vieninga, jokių partinių ir kitokių ginčų nežinojusi. Tvirtu mūrų stovėjusi amžių glūdumoje...

Ar taip buvo Lietuvos žilios praecities amžiuose ir ar tautinio atbudimo metais nebūta ginčų, nuomonių skirtumų? Lietuvos kunigaikščių metais mums žinomi jų tarpusavy nesusipratimai. Štai Aušros archyvuose yra užsilikusios medžiagos įrodymai, kad ir Aušros metais ne visų, pasinešusių į lietuvišką darbą, vienodai galvota. Dabarties akimis žiūrint, ano meto tie nesutarimai buvo keistoki, dabar net sunkiai pateisinami. Bet, anot kiniečių, jei rytą pasodini medį, negalvok, kad vidudienį jis duos šėšėlį.

Iš Aušros Jankaus archyvo V. Kapsuko nukniauktų dokumentų, kurie buvo Kibiršktyje 1924–1926 m. paskelbti, daug kas kitoje šviesoje pasirodo.

1884 m. kovo mėn. iš Maskvos A. Vilkutaitis parašė J. Šliupui du laišku. Čia juos skelbiame taip, kaip jie buvo Kibiršktyje Nr. 3, pusl. 27 ištiesai atspausdinti:

PANE RĖTIKE,

Siunčiu Tamstai šiandieninį Nr. 65 "Moskov. Vedomost" idant Tamsta matytai, į kur vedė mūsų lietuvių "Aušrą". Šnekėdamas su "Novoje Vremia" apie išnaikinimą "polskoj zlobi" ("lenkų pikto"), o su "Dzienn. Paznanskiu" apie "dzialannie w duchu pagednawchym z Polakami" (apie veikimą susitarimo su lenkais dvasia), Tamsta 1) darai gėdą visai lietuviškai inteligentijai ir rašliavai, 2) pavėlini, rasi ant ilgo laiko, daleidimą lietuviško spaudinimo mūsų Lietuvoje! Jau nedaugelio reikėjo, kad gūdai (seniau lietuvių rusus vadino gūdais, o Rusiją — Gudija) daleistų lietuviškas knygas, rašytas lotyniškais raidėmis. Neseniai vienas maskviškas knygininkas paklausė vyriausybės, ar negalėtų jisai išsirašyti "Aušros" dėl skaitytųjų. Cenzūriškas Komitetas atsakė, kad "protiv Aušry" ruskoje pravitelstvo ničevu ne imeet" (prieš "Aušrą" rusų val-

džia nieko neturi). Taigi ar toli nuo tokio atsakymo iki perkėlimo "Aušros" į Gudiją Lietuvą? O dabar Tamsta ketini padaryt iš "Aušros" "polskoje gniezdo" ("lenkų lizdą") kaip sako "Moskv. Ved."; o tiktai Tamista ir pats gerai žinai, kad šiame laike prieš balsą "Maskviškių žinių" visi kiti balsai nieko nevalioja. Argi turime mes tikėtis, kad Gudų vyriausybė pasistengs uždaryti tą kelią, kuriuomi iki šioliai ėjo "Aušra", ant kontrabandos gi nėra ko perdaug pasitikėti platinti "Aušrą", šituomi keliu gali tiktai visokie smulkūs urėdnikėliai, mokytojai ir kiti, kaip žmonės apšviestėni; Ir reiktų tiktai vyriausybei uždrausti ir visi mes "Aušrą", nes nieks nenorės pasilikti be kėsnio duonos. Jei Tamista nepermainysi savo eigmės, tai "Aušra" neilgai nebepatvers. Kas sekiasi gerų linkėjimų lietuviams ir lietuviškai kalbai nuo ponų lenkų, tai negalima užmiršti nusidavimo buvusio pernai Marijampolėje. Gudų vyriausybė daleido gimnaz. ir sodžių mokslinčiose išguldyti tikybmoslį prigimtoje kalboje. Lenkai kurie Marijampolės gimnazijoje nerado nei vieno ketvir-dalio katalikų, pradėjo visaip stengtis įvesti lenkišką kalbą; bet vyriausybė tiesiog atsakė, kad lietuviškoje gimnazijoje jokiū būdu negalima mokinti lenkiškai. Tada vienas lietuviškas mokytojas gimnazijos užklausė direktoriaus, ar nebūtų galima išguldyti tikybmoslos lietuviškai; kaip direktorius, taip ir aukštesnioji vyriausybė atsakė, kad prieš lietuvišką kalbą ji nieko negali sakyti; kunigas taipgi pristojė ant liet. kalbos. Tada visi lenkai susitarę nuėjo pas kunigą ir pasakė, kad jei jisai pradės mokinti lietuviškai, tai jie prašys vyriausybės paveltinti lenkų vaikams mokintis pas gūdus. O reikia žinoti, kad iš 400 katalikų visoje gimnazijoje nėra nei dešimties nemokančių lietuviškos kalbos. Tokių atsitikimų negalima rasti daug.

Vardan visų lietuvių ir visos Lietuvos linkiu Tamistai gerai pamislyti savo padėjimą ir taip pasielgti, kad paskui nereiktų gailėtis.

Labas dienas nuo visos lietuvių draugijos

A. Vilk(utaitis)

ANTRAS LAIŠKAS.

Maskva, d. 2 karvelio 1884 m. ...Nr. 10 už 1883 m. apturėjau. Paskutinis Nr. talpina savyje keletas puikių dalykėlių, pav. "Kaimo mokslinyčia", du dalykėliu p. Basan, bet tas pats Nr. šj-tą ir to, ko būtina nereikėjo rašyt; ypačiai nepatiko mums maskviškiams du Tamistos dalyku: 1) įneiginis ir 2) apie Lipš-tę, (tai vienas 1863 m. sukilėlių). Keturias paskutines eilutes L.234 Tamsta rašė, turi būti, klejodamas, tartum norėdamas darodytį gūdams, kad, gavę savo spaudą lietuvių vėl trauks "į girią". Visos mūsų dabarnykštės nelaimės paeina iš to, kad at-

sirado keli bepročiai "litvinai", kurie, nieko neišmanydami, "pasi-kėlė už oicyzsną" (žinoma, lenkų) iš to, kad per tai visus lietuvius gūdai laiko už tuos pačius lenkus. Dėlto mes visi lietuvių, kaip galėdami stengiamės atsikratyti nuo 63 m., o Tamsta... lendi su žodžiais... kad lietuvių ėję "gelbėti tėvynę" (kieno?). O aš galėčiau pristesti Tamistai šimtus tikrųjų lietuvių, pakartų nuo lenkų už tai, kad nemokėjo prigulėti prie pa-trankų. Apie "garsųjį" Bitiną aš nieko negirdėjau; rasi, ir jisai buvo iš tų korikų, kurie taip apgarsėjo tarpe mūsieskio svieto. Pas mus (Suv. red.) svietas mi-ni 63 m. tiktai su neapykanta ir nevadina Tamistas "Tikrųjų ir garsiųjų lietuvių" (Ar ne litvinių?) kitaip, kaip kraugeriais ir paleistuviais. Aš pats da būdamas be kėlnių, mokėjau ne vieną dainą, išjuokiančią Tamistos tikruosius. Tulos sudėtos labai išmintingai.

Viena šiaip prasideda: "Oj-cyzsna nasza, velnias poną (arba lenką) neša, per tankų karklyną, sudraskys jam klyną" ir t. t. Kam tai Tamistai reikėjo išlysti su "tikrais" lietuvišiais — nesu-prantu. Ar Tamista gi nežinai, kaip gūdai nekenčia visų šitų "otbudowateli ojezyzny" ir spau-džia (spaus) juos, kiek galėdami. Dėtogi reikia žinoti, kad dabar pasikėlus lenkiškam klausimui Gudijoje, gūdai labai bau-džia... Net pati rėdystė "Maskviškių žinių" išsirašė vieną egzempliorių "Aušros". Mes jau pastebėjome, pertraukėme ant savo pusės tokius stulpus gudiškos laikraštystės, kaip Katkovas, Aksakovas, Suvorinas ("Novoje Vremia"), Giliarovas ("Sovremennija Izvestija"); visi prisizadėjo užtarti už mus žodelį. Pats Fortunantovas neseniai skundėsi ant Tamistos vienam latviui; jie mat (Fortun., Milleris, Korsas ir kiti kalbtyriai) norėję prašyt vyriausybės perkelti "Aušrą" Gudijon ir, kaip sakė Fortun., jiems galėjęs pasisekti jų prašymas. Nesupran-tu taipgi, kam Tamsta pakėlei tokią pilypiką prieš gūdus ypačiai dabar? Kam tie visi "girtuokliai maskoliai", "maskoliškas pilvas" ect. Matyt, kad Tamsta kaipo "tikras lietuvis", nori padaryti antrą 63 m. Taigi Tamistai reiktų žinoti, kad gūdai ant to atsakys taipgi nemel-liai dėl mūsų, kaip atsakė 20 metų atgal. Ar nebūtų gi geriau atsikratyt nuo šito nelai-mingo 63 m., o su juo išvengti visokių prispaudimų nuo gūdų... ar ne geriau būtų rašyti gūdus arba rusas?

...labas dienas nuo Ske(terio), Jablon(sko), Buivydo ir kitų lietuvių. Antanas Vilkutaitis.

J. Šliūpo atsiliepimas į anodu liškū

"Maskvos lietuviams. Norite, kad "Aušra" lenkus be reikalo kapotų! "Aušra" ieško tiktai teisybės, neteisingai jina nenori niekų erzinti. Gali būti, kad maskoliai, girdėdami "Aušroje" nereikalingą pasiūlymą iš lenkų, pasidžiaugtų begėdyste lietuvių ir leistų spaudinti liet. kny-gas lotyn. literomis. Bet toks

darbas apgėdintų lietuvių inteli-gentiją; tiktai tamstos kitaip sąprotaujate... Lietuviai nori, eidami keliu teisybės, atgauti tai, kas nuo jų atimta neteisingai. Padori žmonės niekada negali at-silenkti nuo tokio kelio. Lėlytie-si negali prispaudėjams — tai ne "Aušros" darbas".

Pastabėlės

Ir anais Aušros metais, kaip ir nūdien, atsirado besitaikstan-čių ir lūkeriaujančių iš Lietuvos okupantų bet kurių nuolaidų. Kiti jau dabar net mėgina save ir kitus apgaudinėti, kad štai Lie-tuvoj jau žiūrimi šokie tokie pragiedruliai ir nėra reikalo smarkauti, negalima ko reikalauti, nes dabartinė Lietuvos padė-tis buvo neišvengiama ir dabar pastovi.

Lietuvos okupacijos pakalikai bet kuria proga sudeda "didžia-jam broliui" — rusams padėkos saldžius žodžius, kad tik jų dė-ka, dabar Lietuvos gyventojai turi palaimos metus.

O kaip kas iš "sovietišku" isto-rikų imasi įrodinėti, kad ir toli-mesnėje praecityje rusai tik gero lietuviams troško ir padėjo lie-tuvių tautai kultūrėti.

Įdomu, kad praecity, kaip ir da-bar, vis painiojosi ir painiojasi lenkai po okupanto kojomis Lie-tuvoj. Skirtumo esama gal tik tokio, kad anuomet rusų politi-kos vadai dėjo pastangas lie-tuvių atkratyti nuo lenkų tau-tinio judėjimo ir jų dėtų pastan-gų nusikratyti rusų jungo. Da-bar antraip, — rusifikacijos poli-tikai lenkamis Lietuvoj sutei-kė teisę turėti savas mokyk-las, savo spaudą ir aplamai len-kiškai kultūriniai jiems kurtis. O štai Belorusioj, nors ten len-ku daugiau gyvena kompaktinėj masėj negu Lietuvoj, vienok ten lenkai neturi nei savo spaudos, nei savų mokyklų. Ir dar kas: Suvalkijos vadinamasis trikampi-s, Lietuvos nepriklausomybės metais lenkų nusavintas, palik-tas ir toliau jiems valdyti.

Taigi ir dabar rusifikatorių varoma politika norima tarp lie-tuvių ir lenkų įvartyti vis dides-nis kyls, kad šios dvi tautos Lietuvoj šnairuotų viena prieš kitą ir tuo būdu okupantams pa-lengvintų stipriau Lietuvoj įsi-galėti ir vartyti rusifikacijos dar-bą.

Anuomet An. Vilkutaitis buvo nuolaidžios rusams politikos ša-lininkas, tikėdamas ir laukdamas iš jų malonės. Gi J. Šliūpas laikėsi nuosaikesnės kovingos politikos, manydamas greičiau ir daugiau savo tautai laimėti.

Veik panašia kryptimi ir da-bar srōvena kovos dėl Lietuvos ateities. Tūpčiojimo kampinin-ku judėjimas tyloje vis labiau įgyja ryškesnį ir drąsesnį vei-dą užsieny, okupantui diriguo-jant iš Lietuvos. Tas meskerio-jimo darbas turi didesnį pasi-sekimą tarp vienpartinės siste-mos šalininkų arba vadinamų-jų bepartinių kultūrininkų tar-pe.

Antanas Vilkutaitis gimė 1834 m. rugsėjo 20 d. Gulbinuose, Kal-

(Tiesius 8 psl. psl.)

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

Lietuvių Dailės Studijos Paroda

Trečio semestro gerą pabaigą

Išstatyta 90 darbų

Praėjusį šeštadienį, birželio 3 d. 7 val. vak. "69" Meno galerijoje, 2612 W. 69 gatvė, Chicagoje, gausiai publikai ir kai kuriems Meno studijos studentams dalyvaujant, buvo atidaryta "69" Meno Studijos studentų dailės darbų paroda.

Parodą atidarė prof. dail. Adomas Varnas, pasakydamas trumpą kalbą ir pasveikindamas Meno studijos steigėjus, p. p. Orentus, dailininkus, dėstytojus ir studentus. Prof. pabrėžė, kad lietuviška dvasia, susiklausymas ir kultūrinis auklėjimas yra mūsų laimėjimas.

"69" Meno studija šiais metais baigė 3-čią semestrą dar su geresniais rezultatais. Buvo 39 mokiniai. Pirmoji lietuvių Dailės studija Amerikoje buvo atidaryta 1966 m. vasario mėn.

Išstatyta 90 tapybos, grafikos, mozaikos ir keramikos darbų.

Trečiajam semestru vadovavo ir dėstė dail. sesuo M. Mercedes. Dėstė dailininkai: V. Petravičius, E. Marčiulionienė, M. Šileikis ir H. Blyskis. Išleistas Studijos darbų 32 psl. studentų bei pradinių (jaunųjų skyriaus) darbais iliustruotas katalogas.

Žinant šiais laikais meno mokyklų mokymo sistemas, reikia konstatuoti, jog lietuvių 69-ji Meno studija yra aukšto lygio, o tas kreditas tenka kompetentiškiems mokytojams ir mokytojoms. Mokiniai čia gau-

na pagrindinį paisybos kursą — anatomijos, kompozicijos, grafikos, spalvų teorijos ir praktinio darbo studijas — tapybą. Tapybą paskutiniame semestre dėstė trys mokytojai. Šiais metais V. Petravičiaus grafikos kurso studentai nepaprastai gerą pažangą padarė.

Net jaunesniųjų studentų grupėje A. Vaiokaitis ir V. Jancevičiūtė labai gerus grafikos darbus išstato. Vyresniųjų skyriuje gerus grafikos darbus turi daugelis studentų, pvz. V. Švabas, M. Girdvainienė, R. Merkys, Dalia Biliūnaitė, Regina Seibulytė, Alė Jonikienė, Martha Sandum ir kt. Vienas antro skyriaus berniukas Martynas Gramontas vertas pagyrimo.

Mozaikos klasė negausi skaičiumi, bet gerais rezultatais reikia pasidžiaugti, būtent: Adelės Lietuviničienės mozaikos natūrmortai, M. Girdvainienės natūrmortas (tap.), M. Stankūnienės mozaikos ir negausus bagažas išstatytas E. Marčiulionienės skulptūros klasėje keramikos darbai, ypačingai Marijos Petrauskaitės "Kriaušės", auksinės ir žalios spalvos vaisių kompozicija.

Portretų tapybos skyriuje bene geresnis bus Barbaros Markūnienės vyro portretas. Gerai išlaikytas piešinys ir figūros kopėčios. Yra ir daugiau darbų, kuriuos būtų galima palaikyti beveik profesionalų dailininkų darbais.

ADELĖ LIETUVINIČIENĖ
Iš Meno Studijos parodos "69" Meno galerijoje Chicagoje
Nuotrauka V. Noreikos

Reikia palinkėti sėkmės mūsų jaunuoliams ir vyresniesiems, kurie siekia aukšto tikslo — meno kūrybos.

Dail. Povilas Kaupas, buvęs studijos vedėjas ir dėstytojas, iš pareigų pasitraukė.

Paroda baigiasi birželio 11 dieną.

ŠI VAKARĄ ATIDAROMA VAC. RATO GRAFIKOS PARODA

Šį vakarą 7 val., birželio 10 d. Čiurlionio galerijoje Chicagoje (5620 So. Claremont Ave.), atidaroma dail. grafiko Vaclovo Rato darbų paroda. Dail. Vac. Ratas gyvena Australijoje, pats negalėjo dėl tolimos kelionės atvykti.

Paroda atidara vakarais nuo 7 iki 9 val. vak. šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 11 val. ryto iki 9 val. vak. Parodos rengėjai maloniai kviečia atsilankyti į atidarymą.

DVI PARODOS BALZEKO MUZIEJUJE

Ši sekmadienį, birželio 11 d. 6:00 val. vakaro St. Balzeko Jr. Lietuvių Kultūros Muziejuje, 4012 Archer Ave., atidaromos dvi parodos: Pirmoji Kazimiero Bałtramaičio "Apimęs 400 metų laikotarpį lietuvių menas". Surinktos paveikslų reprodukcijos, su autoriais. Tai nedidelis rinkinys išstatytas iš to, kas yra, bet būdingas kiekvienam lietuviui.

Antroji paroda dalį sudaro Vito S. Lukoševičiaus pasaulinio garso asmenų autografa, pašto ženkleliuose asmenų portretai, daug valstybinių nuotraukų ir kitų dalykų.

V. Lukoševičius gimė 1933 m. Lietuvoje. Jis domisi filatelijos istorija.

Galerijos valandos 7 dienas nuo 1:00 iki 4:30 v. piet. Įėjimas nemokamas. Paroda tęsis iki liepos 8 d.

ATVIRAM ORE PARODA

Šiandien ir rytoj nuo pietų iki sutemų "18-tos Old Town" (prie Lincoln parko) 18-tam bloke tarp Orleans St., atvirame ore paroda vyks dvi dienas. Sios parodos kasmet sutraukia minias žmonių. Dalyvaus apie 200 dailininkų. Įėjimas į parodos centrą — 75 c.

Praėjusį savaitgalį panaši paroda buvo prie 57 gatvės Jackson parke.

— Jono Dovydeno foto nuotraukų paroda Chicagoje Meno Institute, galerija 106, tęsis iki liepos 23 dienos.

NAUJI HORIZONTAI

(Atkelta iš 2-ro psl.)

sansas, net senoji Graikija geras pavyzdys.

Reikia sutikti su "naujų horizontų" ieškotojais, kad ir jie turi pagrindo siekti formos grynumo, originalumo, kad ir ne meno grožio, bet mechaniško, kompiuterio tikslumo ar matematinio sporto savo specialybėje. Koks žmogus, tokį ir meną kuria. Gal būt, technika žmones prievarta nužmogins, gal ką ir gero duos? Aš jau nesulauksiu to laiko, kada skulptoriai kapinėse paminklus statys vietoje asmens biusto, kaip R. Mozoliauskas gražų paminklą sukūrė Dr. K. Griniaus atminimui. — statys automobilio buferius ar visą sulamdytą mašiną ant žuvusio automobilisto kapo. Gali būti nauja realybė. Kas gali žinoti?

IŠ PRAEITIES

(Atkelta iš 7-to psl.)

varijos apskr., mirė 1903 m. kovo 16 d. Petrapilyje. Bendradarbiavo Ūkininke Vienybėj Lietuvninkų, Aušroj ir kitur.

J. Vlks.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JUNE 10, 1967

MARIJA PETRAUSKAITĖ
Iš Meno Studijos parodos "69" Meno galerijoje Chicagoje
Nuotrauka V. Noreikos